

KÜLTÜREL ALANLAR

RAVANDA KALESİ

Ravanda Kalesi, Polateli ilçesine bağlı Belenözü köyü sınırlarında konumlanıyor. Yüksekçe, konik bir tepe üzerine kurulmuş olan bu kale, Afrin Çayı'nın doğusunda geniş bir görüş açısına sahip olduğu için oldukça stratejik bir öneme sahipti. Tepenin zirvesinde düz bir alan üzerine kurulu kale yapıları, zamana direnerek kısmen günümüze kadar ulaşmayı başardı. Yarı dairesel kuleler ve duvarlar, kaleyi koruyan unsurlar arasında. Kale içerisinde, doğu kısmında bulunan iki büyük su sarnıcı ve kuzeyde saray kalıntıları dikkat çekiyor.

Ravanda Kalesi'nin geçmişi, kazılar yerine yapılan detaylı araştırmalarla aydınlatıldı. Kale hakkında ulaşılan kesin bilgilere göre tarihi 11. yüzyıla ve o dönemde gerçekleşen Haçlı Seferleri'ne dayanıyor. Kale, Haçlı

Seferleri sırasında İslami ve Latin kaynaklarında farklı isimlerle anıldığı görülüyor.

Tarihin farklı dönemlerinde bölgeye hakim olan devletler tarafından stratejik önemi dolayısıyla kullanıldı. 1097 yılından itibaren Ravanda Kalesi, sıkça anılan bir mekân haline geldi. Özellikle, Edessa (Urfa) Kontluğu'nun kurucusu ve Kudüs Haçlı Krallığı'nın ilk hükümdarı olan Baudouin de Boulogne ile adı öne çıkıyor. I. Haçlı Seferi sırasında, 1097 yılında, Hristiyan ordularının Antakya'yı kuşatması esnasında kale, Selçukluların denetimine geçti.

Tarihi Kilis Evleri

Kilis'in benzersiz mimari ve kültürel zenginliklerini sergileyen Kilis evleri, kentin özgün yapısını gösteren önemli birer simge. Kirli beyaz renkli, yerel taş ocaklarından elde edilen malzeme ile örülen bu evler, özgünlükleri ve estetik yapılarıyla dikkat çekiyorlar. Evlerin tasarımı, geniş avluları ve içe dönük yaşam alanlarıyla, Kilis'in geleneksel yaşam biçimini yansıtıyor; dış dünyaya az sayıda pencere açılır, bu da özel yaşamın korunmasına önem verildiğini gösterir.

Mimari açıdan, bu yapılar genellikle tek katlı ve kerpiçten inşa edilmiş olup, daha çok kırsal alanlarda bulunurken, şehir merkezinde yer alanlar taştan yapılarak iki katlı olabiliyor. Bu taş evler, Kilis'in tarihi mahallelerinde ve sokaklarında yer alıyor, bölgenin geçmiş dönemlerdeki yaşam şeklini ve kültürel yapısını ziyaretçilere aktarıyor.

Kilis Evleri, şehrin tarihine ve kültürel dokusuna ışık tutan değerli yapılar olarak öne çıkıyor. Avlu, mutfak, odalar ve mağaralar gibi öğeleri içeren bu evler, Kilis'in kültürel mirasının korunması ve tanıtılması açısından büyük önem taşıyor.

Talha Zübeyr Türbesi

İl merkezindeki Meşetlik Mahallesi'nde konumlanan Talha ve Zübeyr Türbesi, ziyaretçiler için hem tarihi hem de dini açıdan büyük öneme sahip bir mekan. Mimari açıdan basit bir yapıya sahip olan türbe, yakın zamanda onarım gördü. İç kısmında, betonla yeniden yapılandırılmış iki

sanduka yer alır ve bu sandukalar, Hz. Zübeyr ve Hz. Talha'ya ait olduğu düşünülüyor. Hz. Zübeyr ve Hz. Talha, İslam tarihinin en önemli kişilikleri arasında yer alıyor. Her ikisi de cennet müjdesi alanlar arasında anıldığı için Müslümanlık dünyasında önem atfedilen kişiler.

Hz. Zübeyr, Hz. Muhammed'in halası Safiye'nin oğlu ve Hz. Ebubekir'in damadı olarak bilinirken, Hz. Talha, Hz. Zübeyr'in teyzesinin oğlu ve aynı zamanda Hz. Muhammed'in başka bir halasının oğlu olarak tanınıyor. İçerideki iki sanduka, sahabeleri anmak amacıyla konumlandırıldığı görülebiliyor. Ancak türbenin

gerçekten Hz. Zübeyr ve Hz. Talha'ya ait olduğuna dair net bir bilgi mevcut değil. Buna rağmen, yerel halk ve ziyaretçiler bu mekanın onlara ait olduğuna dair güçlü bir inanca sahip.

Şeyh Muhammed Bedevi Türbesi

Kilis'teki Şeyh Muhammed Bedevi Türbesi, geçmişin izlerini taşıyan önemli bir yapı. 14. yüzyılın ortalarında kurulduğu tahmin edilen bu türbe, Şeyh Muhammed Rittali ve Şeyh Muhammed Arabi olarak da tanınıyor. Yapı, kare bir plana sahip olup, dört köşede yer alan kemerler ve üzerini örten sivri bir kubbe ile karakterize edilmiş. Doğuda ve batıda birer pencere, güneyde ise iki pencere bulunuyor.

Türbenin içinde yeşil bir örtü ile kaplanmış bir tahta sanduka yer alıyor. Sandukanın üstünde

doğrudan kimliği belirten bir yazıt yok. Ancak Evliya Çelebi'nin Seyahatname isimli eserinde geçen bahse göre bu sanduka, Şeyh Muhammed Arabi ve Rittal ismiyle tanınan ünlü bir sahabenin mezarı. Bu kişi, Hz. Ömer döneminde Ebu Ubeyde Bin Cerrah liderliğindeki İslam ordusunun bir parçası olarak bölgeye gelerek, 639 yılında burada şehit oldu.

Ulu Camii

Kilis merkezde konumlanan Kilis Ulu Camii, bölgenin en kıdemli ve en büyük mabedi olarak tanınmakta. Hacı Gümüş Mahallesi'nde yer alan bu cami, benzersiz mimarisiyle göz dolduruyor. Osmanlı zamanında yaşanan onarım ve düzenlemelerin ardından bile, caminin asıl mimari dokusu muhafaza edilmiş.

Bu caminin ilk yapıldığı tarih net olarak bilinmese de, 1388'de Abdullah'ın oğlu Hacı Halil tarafından tekrar inşa edildiği kayıtlarda yer alıyor. 1912 ve 1924 yıllarında onarımlar gerçekleştirilmiş ve bu dönemlerde de caminin orijinal yapısı korunarak gelmiş. Mimari açıdan bakıldığında, cami kible doğrultusunda uzanan dikdörtgen bir plana sahip ve mihrap bölümü özelinde kubbeli bir yapıyı barındırıyor. Kubbenin doğu ve batı kısımları, çapraz tonozlarla desteklenmiş. Son cemaat yerinin olmadığı bu yapıda, mihrap önündeki kubbe 7.30 metre çapında ve iki sahin boyunca uzanmaktadır. İç mekanda bulunan süslemeler, özellikle harime açılan kapı, bu kapının iki yanında konumlanan mihrabiyeler ve mihrap bölgesinde yoğunlaşmış durumda. Bu

estetik detaylar, caminin görsel ve mimari cazibesini pekiştiriyor.

Şurahbil Bin Hasene Türbe ve Zaviyesi

Kilis'te, Karataş Tepesi'nin Demirciler Mahallesi'nde yer alan Şurahbil Bin Hasene Türbe ve Zaviyesi, binlerce yıl öncesine dayanan tarihî bir mirası temsil ediyor. Bu kompleks, bir mescid, zaviye ve türbeden oluşuyor ve kare bir avlu içerisinde konumlanıyor. Avlunun çevresi ise mutfak, kiler ve hücrelerle çevrili. Yapının dış bölümlerinde moloz taş, iç kısımlarında ise düzgün kesme taş kullanıldığı görülebiliyor.

Mescid, avlunun güneydoğu köşesinde bulunuyor ve içinde Hz. Şurahbil'e atfedilen bir sanduka yer alıyor. Mihrap alanı basit ve derin bir yapıya sahip, düzgün kesme taşlardan inşa edilen bir kubbe ile örtülü. Hz. Şurahbil, Hz. Muhammed'in sahabelerinden ve savaşlarda önemli rol oynayan kumandanlardan. 1902'de Sultan II. Abdülhamit'in talimatıyla onarılan bu yapıya 1960'ta minaresi eklendi ve 1975'te zaviye bölümü yenilendi. Bu çalışmalar, yapının korunmasını ve gelecek kuşaklara aktarılmasını sağladı.

Tarihi Hükümet Konağı

Günümüzde Kilis Valilik binası olarak kullanılan Tarihi Hükümet Konağı, kentin tarihinde önemli bir yere sahip. Cumhuriyetin ilk yıllarında inşa edilen bu yapı, klasik Kilis mimari özelliklerini taşıması bakımından dikkat çekici. 1924 yılında Kilis Kaymakamı Talat Bey döneminde inşasına başlanan bu bina, 1925 yılında tamamlandı. Halepli Hacı Ahmet Bey tarafından çizilen planı, o dönem için oldukça özgün bulundu. Yapı alanının ve cephesinin giriş aksı eksenin gösterdiği simetrik düzen, dönemi yansıtıyor.

Tarihi bina, 1925-1995 yılları arasında Hükümet Konağı olarak, 1995-2013 yılları arasında ise Adliye binası olarak hizmet verdi. 2012 yılında başlayan

rölöve, restitüsyon ve restorasyon projeleri 2013 yılında tamamlanmış ve hemen ardından restorasyon uygulandı. Bina, özgün haline sadık kalınarak onarılmış ve 15 Mayıs 2015 tarihinde Kilis Valiliği olarak yeniden açıldı.

Salih Efendi Sokak

Salih Efendi Sokak, Kilis'in geçmişini bugüne taşıyor. Bu sokak, 1907'de Kilis Belediye Başkanı olarak görev yapmış Muhlis Efendi'nin babası, Mft Salih Efendi'nin adını taşıyor. Kilis'in Selçuklu ve Osmanlı dönemlerinden kalma mimari harikalarına ev sahipliği yapan bu sokak, eski yapılarıyla göz dolduruyor. Duvarları eski taşlarla örülmüş, ahşap pencere ve kapılara sahip bu evler; içlerindeki ss havuzları, mevsime göre düzenlenmiş bölümleriyle dikkat çekiyor.

2010 ve 2011 yıllarında Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın gerçekleştirdiği restorasyon ve sağlamlaştırma çalışmalarıyla Salih Efendi Sokak, ziyaretçilere Kilis'in tarihini ve mimarisini keşfetme imkanı sunan çekici bir hale geldi. Restorasyon sonrası, bu sokak hem yerli hem de yabancı turistler için Kilis'in tarihi yaşantısını deneyimleyebilecekleri bir rota olmayı başardı. Kilis'in tarihini ve kültürünü yakından tanımak isteyen herkes için Salih Efendi Sokak, görülmesi gereken önemli bir yer. Sokak boyunca yürürken, şehrin kültürel atmosferini hissetmek mümkün.

Mevlevihane

Kilis'in geçmişinin izlerini taşıyan Mevlevihane, ziyaretçilerine benzersiz bir tecrübe sağlıyor. Canbolat Paşa'nın Kilis Sancak Beyliği zamanında, 1535 ile 1553 yılları arasında inşa edildiği kabul ediliyor. Bu bina, beyaz ve sarımsı kesme taşlardan meydana gelmiş ve bu özelliğiyle yerel halk arasında "Ak Tekke" adıyla anılıyor.

Mevlevihane'nin en çok ilgi çeken yanı semahanesidir. Kare şeklinde planlanmış ve ana bölümü yüksek bir kubbeyle kaplanmış Semahane, düzenli beyaz ve sarımsı kesme taşlardan oluşturulmuş. Semahane, 21 pencere ve çatı pencereleriyle aydınlık, havadar bir alan sunuyor. Kubbesi, onikigen yüksek bir kasnak üzerinde duruyor ve bu kasnağın her yüzünde yuvarlak kemerli pencereler yer alıyor. Mevlevihane'nin mihrabı da büyük bir hayranlık uyandırıyor. Sivri kemerli mihrap, koyu mavi, açık yeşil, sarı ve koyu yeşil renklerle boyanmış ve mukarnaslarla süslenmiş. Mukarnasların sonunda ise palmet, dal ve yaprak motifleriyle zenginleştirilmiş bitkisel bir süsleme bandı bulunmakta.

Mevlevihane, Kilis'in tarihini ve kùltürünü temsil eden önemli bir yapı. Hem tarihi kıymeti hem de mimari detaylarıyla ziyaretçilere unutulmaz anlar yaşatıyor.

Tarihi Akcurun Caddesi

Akcurun Caddesi, Kilis'in keşfedilmeyi bekleyen turistik noktalarından bir tanesi olarak karşımıza çıkıyor. Bu bölge, eski cadde, sokaklar, camiler ve Kilis Müzesi gibi tarihi zenginliklerle dolu. "Curun" kelimesi Kilis yerel dilinde "yalak" veya "havuz" gibi anlamlara geliyor ve bu da cadde isminin arka planını açıklıyor. Cadde ve çevresindeki yapılar mimari ve tarihi açıdan büyük bir öneme sahip. Buradaki sokaklar ve binalar, bölgenin zengin kültürünü ve geçmişini ziyaretçilere sunuyor. Kilis Müzesi ise, bölgenin tarihine ve kültürel mirasına dair detayları meraklılarına aktarıyor.

Caddenin bir diğer önemli özelliği, üzerinde yer alan ve yaklaşık 250 yıllık geçmişe sahip olan anıt çınar ağacı. Hacı İlyas Mahallesi'ndeki bu ağaç, on yıl önce anıt ağaç olarak tescillendi ve bölgenin bir simgesi haline geldi.